ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 7ης Φεβρουαρίου 2002 *

Στην υπόθεση Τ-261/94,

Bernhard Schulte, κάτοικος Delbrück (Γερμανία), εκπροσωπούμενος από τον R. Freise, δικηγόρο,

ενάγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από την A.-M. Colaert, επικουρούμενη από τον M. Núñez-Müller, δικηγόρο,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους D. Booß και M. Niejahr, επικουρούμενους από τον M. Núñez- Müller, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

εναγομένων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως, κατ' εφαρμογή των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 235 ΕΚ και 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ), για τις ζημίες που υπέστη ο ενάγων για τον λόγο ότι εμποδίστηκε να εμπορευθεί γάλα λόγω της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τον P. Mengozzi, Πρόεδρο, την V. Tiili και τον R. M. Moura Ramos, δικαστές,

γραμματέας: D. Christensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 26ης Απριλίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Κανονιστικό πλαίσιο

1 Το 1977 το Συμβούλιο, προς αντιμετώπιση του πλεονάσματος της παραγωγής γάλακτος στην Κοινότητα, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1078/77 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί συστάσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεων για τη μη διάθεση σε εμπορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και την αναδιάρθρωση των αγελών βοοειδών γαλακτοπαραγωγής (ABl. L 131, σ. 1· το ελληνικό κείμενο δεν έχει δημοσιευθεί στην ειδική έκδοση). Ο κανονισμός αυτός προσέφερε στους παραγωγούς τη δυνατότητα να αναλάβουν πενταετή δέσμευση μη εμπορίας γάλακτος ή αναδιάρθρωσης των αγελών, έναντι της καταβολής πριμοδοτήσεως.

2 Παρά την ανάληψη τέτοιων δεσμεύσεων από πολλούς παραγωγούς, η κατάσταση πλεονασματικής παραγωγής εξακολουθούσε να υφίσταται το 1983. Για τον λόγο αυτό το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ L 90, σ. 10), για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82). Το άρθρο 5γ του τελευταίου αυτού κανονισμού καθιερώνει «συμπληρωματική εισφορά» επί των ποσοτήτων γάλακτος που παραδίδουν οι παραγωγοί καθ' υπέρβαση ορισμένης «ποσότητας αναφοράς».

3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), καθόρισε την ποσότητα αναφοράς για κάθε παραγωγό βάσει της

ποσότητας που είχε παραδώσει κατά τη διάρκεια ορισμένου έτους αναφοράς, και συγκεκριμένα του ημερολογιακού έτους 1981, ενώ παρεχόταν στα κράτη μέλη η ευχέρεια να επιλέξουν το ημερολογιακό έτος 1982 ή το ημερολογιακό έτος 1983. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επέλεξε ως έτος αναφοράς το 1983.

4 Οι δεσμεύσεις μη εμπορίας που είχαν αναλάβει ορισμένοι παραγωγοί στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77 κάλυπταν τα έτη αναφοράς που είχαν επιλεγεί. Δεδομένου ότι δεν παρήγαγαν γάλα κατά τα έτη αυτά, δεν τους χορηγήθηκε ποσότητα αναφοράς ούτε επομένως μπόρεσαν να εμπορευθούν καμία ποσότητα γάλακτος χωρίς να καταβάλουν τη συμπληρωματική εισφορά.

5 Με τις αποφάσεις της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, στο εξής: απόφαση Mulder I), και 170/86, von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355), το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρο, λόγω παραβιάσεως της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, τον κανονισμό 857/84, όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11).

6 Σε εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89, της 20ής Μαρτίου 1989, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 84, σ. 2). Το νέο άρθρο 3α του τελευταίου αυτού κανονισμού όριζε κατ' ουσία ότι οι παραγωγοί οι οποίοι, κατ' εκτέλεση δεσμεύσεως που είχαν αναλάβει δυνάμει του κανονισμού 1078/77, δεν παρέδωσαν γάλα κατά το έτος αναφοράς θα λάμβαναν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ειδική ποσότητα αναφοράς (καλούμενη επίσης «ποσόστωση»), η οποία θα υπολογιζόταν σε συνάρτηση με την ποσότητα γάλακτος που παρέδωσε ή ισοδυνάμου γάλακτος που πώλησε ο παραγωγός κατά τους δώδεκα μήνες που προηγήθηκαν του μηνός της καταθέσεως της αιτήσεως για χορήγηση πριμοδότησης μη εμπορίας ή μετατροπής.

7 Το άρθρο 3α του τροποποιημένου κανονισμού 857/84 επέβαλε διάφορους όρους για τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς, μεταξύ άλλων δε ότι ο παραγωγός:

«α) δεν έχει [...] εκχωρήσει ολόκληρη τη γαλακτοκομική του εκμετάλλευση πριν τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής·

β) έχει αποδείξει, προς υποστήριξη της αιτήσεώς του [...], ότι δύναται να παραγάγει στην εκμετάλλευσή του ποσότητα που φθάνει μέχρι την αιτηθείσα ποσότητα αναφοράς·

[...]».

8 Η διάταξη αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 7α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 (ΕΕ L 139, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1033/89 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 1989 (ΕΕ L 110, σ. 27), το οποίο προβλέπει στο πρώτο εδάφιο, μεταξύ άλλων, ότι «η ειδική ποσότητα αναφοράς που παρέχεται υπό τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 3α του κανονισμού 857/84, σε περίπτωση μεταβίβασης της εκμετάλλευσης λόγω κληρονομίας ή μέσω ανάλογης προς την κληρονομία πράξης, μεταβιβάζεται [...] υπό τον όρο ότι ο παραγωγός που αναλαμβάνει την εκμετάλλευση, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, αναλαμβάνει γραπτώς την υποχρέωση να τηρεί τις δεσμεύσεις του προκατόχου του».

9 Το Δικαστήριο, με την απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-314/89, Rauh (Συλλογή 1991, σ. I-1647, σκέψη 23), ερμήνευσε το άρθρο 3α του τροποποιημένου κανονισμού 857/84 υπό την έννοια ότι «στους παραγωγούς στους οποίους αναφέρεται περιλαμβάνονται, εκτός από τους διευθύνοντες τη γεωργική εκμετάλλευση οι οποίοι ανέλαβαν προσωπικώς υποχρέωση δυνάμει του κανονισμού 1078/77, και εκείνοι οι οποίοι, μετά τη λήξη της υποχρεώσεως που είχε αναλάβει ο διευθύνων την εκμετάλλευση, ανέλαβαν τη συγκεκριμένη γεωργική εκμετάλλευση λόγω κληρονομίας ή μέσω ανάλογης προς την κληρονομία πράξεως».

10 Ορισμένοι άλλοι όροι που επιβάλλονταν για τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς και αφορούσαν ιδίως τον χρόνο λήξεως της δεσμεύσεως μη εμπορίας κηρύχθηκαν ανίσχυροι από το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-189/89, Spagl (Συλλογή 1990, σ. I-4539), και C-217/89, Pastätter (Συλλογή 1990, σ. I-4585).

11 Κατόπιν των αποφάσεων αυτών το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91, της 13ης Ιουνίου 1991, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 150, σ. 35), ο οποίος κατάργησε τους όρους που είχαν κριθεί ανίσχυροι και έτσι επέτρεψε τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς στους εν λόγω παραγωγούς.

12 Με την απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3061, στο εξής: απόφαση Mulder II), το Δικαστήριο διαπίστωσε την ευθύνη της Κοινότητας για τις ζημίες που προκλήθηκαν σε ορισμένους γαλακτοπαραγωγούς που είχαν αναλάβει δεσμεύσεις κατ' εφαρμογή του κανονισμού 1078/77 και δεν μπόρεσαν να εμπορευθούν γάλα λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 857/84.

13 Κατόπιν της ανωτέρω αποφάσεως το Συμβούλιο και η Επιτροπή δημοσίευσαν στις 5 Αυγούστου 1992 την ανακοίνωση 92/C 198/04 (ΕΕ C 198, σ. 4). Τα κοινοτικά αυτά όργανα, αφού υπενθύμισαν τις συνέπειες της αποφάσεως Mulder II, εξέφρασαν την πρόθεσή τους να θεσπίσουν, προκειμένου να διασφαλίσουν πλήρως την αποτελεσματικότητα της αποφάσεως αυτής, τους κανόνες για την αποζημίωση των οικείων παραγωγών στην πράξη.

14 Τα ανωτέρω όργανα ανέλαβαν τη δέσμευση ότι, μέχρι τη θέσπιση των κανόνων αυτών, δεν θα προέβαλλαν έναντι οποιουδήποτε παραγωγού που θα δικαιούνταν αποζημίωση την παραγραφή που προβλέπει το άρθρο 43 του Οργανισμού ΕΟΚ του Δικαστηρίου. Εντούτοις, η δέσμευση συνοδευόταν από τον όρο να μην έχει παραγραφεί η αξίωση αποζημιώσεως κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως ή κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός απευθύνθηκε σε ένα από τα κοινοτικά όργανα.

15 Στη συνέχεια το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2187/93, της 22ας Ιουλίου 1993, για την προσφορά αποζημίωσης σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων, οι οποίοι εμποδίστηκαν προσωρινά να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους (ΕΕ L 196, σ. 6). Ο κανονισμός αυτός προσφέρει στους παραγωγούς στους οποίους χορηγήθηκε οριστική ποσότητα αναφοράς μια κατ' αποκοπή αποζημίωση για τις ζημίες που υπέστησαν κατά την εφαρμογή της ρυθμίσεως που αφορά η απόφαση Mulder II.

16 Με την απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-203), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ύψους των αποζημιώσεων που είχαν ζητήσει οι ενάγοντες.

Ιστορικό της διαφοράς

17 Ο ενάγων είναι παραγωγός γάλακτος στη Γερμανία, του οποίου ο πατέρας υπέγραψε, στο πλαίσιο του κανονισμού 1087/77, δέσμευση μη εμπορίας λήγουσα στις 5 Οκτωβρίου 1984.

18 Με σύμβαση δωρεάς αιτία θανάτου, της 17ης Νοεμβρίου 1988, η οποία επικυρώθηκε με απόφαση του Amtsgericht Paderborn της 20ής Ιουνίου 1990, ο ενάγων απέκτησε τη γεωργική εκμετάλλευση για την οποία είχε αναληφθεί η ανωτέρω δέσμευση.

19 Κατόπιν της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 764/89, ο ενάγων ζήτησε, με έγγραφο της 12ης Ιουνίου 1989, να του χορηγηθεί προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές απέρριψαν την αίτησή του με οριστική απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 1989, με το αιτιολογικό ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις χορηγήσεως ποσοστώσεως, οπότε ο ενάγων προσέβαλε την εν λόγω απόφαση ενώπιον του αρμόδιου γερμανικού δικαστηρίου.

20 Κατόπιν της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 1639/91, ο ενάγων ζήτησε και πάλι, με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 1991, να του χορηγηθεί προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς. Οι εθνικές αρχές τού χορήγησαν, με απόφαση της 17ης Μαρτίου 1992, το πιστοποιητικό που ήταν αναγκαίο για τη χορήγηση αυτής της ποσότητας αναφοράς. Κατόπιν αυτού, ο ενάγων παραιτήθηκε από την προσφυγή που είχε ασκήσει κατά της αποφάσεως των εθνικών αρχών της 1ης Δεκεμβρίου 1989. Η υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο με διάταξη της 15ης Απριλίου 1993.

21 Την 1η Μαΐου 1992 ο ενάγων άρχισε να παράγει και πάλι γάλα. Με απόφαση της 29ης Ιουνίου 1993 του χορηγήθηκε οριστική ποσότητα αναφοράς.

22 Κατόπιν της αποφάσεως Mulder II, ο ενάγων ζήτησε από τους εναγομένους, με έγγραφο της 23ης Ιουνίου 1992, να του καταβάλουν αποζημίωση για τη ζημία που ισχυριζόταν ότι είχε υποστεί.

23 Στις 27 Ιανουαρίου 1994 το Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft (γερμανικό Ομοσπονδιακό Γραφείο Τροφίμων και Δασοκομίας, στο εξής: BEF) του υπέβαλε προσφορά αποζημιώσεως κατ' εφαρμογή του κανονισμού 2187/93.

24 Με έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994 ο ενάγων απέρριψε την προσφορά αυτή και ζήτησε μεγαλύτερη αποζημίωση. Με έγγραφο της 18ης Απριλίου 1994 το BEF του υπέβαλε προσφορά για μεγαλύτερη αποζημίωση, την οποία ο ο ενάγων απέρριψε με έγγραφο της 22ας Απριλίου 1994.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

25 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 8 Ιουλίου 1994, ο ενάγων άσκησε την παρούσα αγωγή.

26 Με διάταξη της 31ης Αυγούστου 1994, το Πρωτοδικείο ανέστειλε τη διαδικασία μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου με την οποία θα περατωνόταν η δίκη στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-104/89, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, και C-37/90, Heinemann κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

27 Η διαδικασία επαναλήφθηκε μετά την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου στις προαναφερθείσες υποθέσεις.

28 Με απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουνίου 2000, η εκδίκαση της υποθέσεως ανατέθηκε σε τριμελές τμήμα.

29 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, να απαντήσουν εγγράφως σε ορισμένες ερωτήσεις, πράγμα που έπραξαν.

30 Η επ' ακροατηρίου συζήτηση, που είχε προσδιοριστεί για τις 29 Μαρτίου 2001, δεν κατέστη δυνατό να διεξαχθεί, επειδή απουσίαζε, για λόγους υγείας, ο δικηγόρος του ενάγοντος.

31 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Απριλίου 2001.

32 Ο ενάγων ζητεί από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει τους εναγομένους να του καταβάλουν το ποσό των 254 922,45 γερμανικών μάρκων (DEM) εντόκως.

33 Οι εναγόμενοι ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή ως απαράδεκτη ή, επικουρικά, ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

34 Με έγγραφο της 17ης Απριλίου 2001, ο ενάγων γνωστοποίησε στο Πρωτοδικείο ότι είχε προβεί, βάσει των παραμέτρων που είχε θέσει το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση 27ης Ιανουαρίου 2000, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σε νέο υπολογισμό της αποζημιώσεως και των τόκων και ότι συνεπώς μείωνε το ποσό της αποζημιώσεως που απαιτούσε σε 30 000 DEM εντόκως.

35 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση οι εναγόμενοι ζήτησαν από το Πρωτοδικείο να μην περιληφθεί το έγγραφο αυτό στη δικογραφία, καθόσον κατατέθηκε μετά την περάτωση της έγγραφης διαδικασίας, χωρίς να υπάρχει λόγος που να δικαιολογεί την εκπρόθεσμη αυτή κατάθεση. Επιπλέον ζήτησαν να καταδικαστεί ο ενάγων, ανεξάρτητα από την έκβαση της παρούσας αγωγής, να καταβάλει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν στις 29 Μαρτίου 2001 για να παραστούν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία τελικά δεν διεξήχθη.

Σκεπτικό

Επιχειρήματα των διαδίκων

36 Ο ενάγων ισχυρίζεται ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις γενέσεως ευθύνης της Κοινότητας για τη ζημία που υπέστη. Ισχυρίζεται ότι δικαιούται αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη λόγω του ότι εμποδίστηκε να παραγάγει γάλα κατ' εφαρμογή του κανονισμού 857/84.

37 Η περίοδος για την οποία ζητεί να αποζημιωθεί εκτείνεται από τις 23 Ιουνίου 1987, δηλαδή ανατρέχει πέντε έτη πριν από το έγγραφο της 23ης Ιουνίου 1992, με το οποίο διακόπηκε, κατ' αυτόν, η παραγραφή, μέχρι τις 5 Απριλίου 1992. Ο ενάγων υπολογίζει τη ζημία σε 30 000 DEM και τους σχετικούς τόκους.

38 Ο ενάγων φρονεί, αντίθετα από ό,τι οι εναγόμενοι, ότι πρέπει να χαρακτηριστεί παραγωγός SLOM II, δηλαδή παραγωγός του οποίου η ζημία, η οποία προκλήθηκε από την άρνηση χορηγήσεως ποσοστώσεως, δεν έπαυσε να υφίσταται παρά μόνο με την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1639/91.

39 Ο ενάγων υποστηρίζει ότι η πενταετής παραγραφή που προβλέπει το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου διακόπηκε με το έγγραφο που απέστειλε στους εναγομένους στις 23 Ιουνίου 1992 και ότι συνεπώς είχαν παραγραφεί μόνον οι αξιώσεις που ήταν προγενέστερες της 23ης Ιουνίου 1987.

40 Οι εναγόμενοι υποστηρίζουν ότι η αγωγή του ενάγοντος δεν είναι βάσιμη και ότι, εν πάση περιπτώσει, οι αξιώσεις του έχουν παραγραφεί πλήρως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

41 Θα πρέπει εκ προοιμίου να διευκρινιστεί ότι προϋπόθεση για την εξέταση του ζητήματος της παραγραφής εν προκειμένω είναι να εξακριβωθεί αν γεννάται ευθύνη της Κοινότητας κατά το άρθρο 215 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 288 ΕΚ) και, αν ναι, μέχρι ποια ημερομηνία.

42 Η εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας από ζημίες προκληθείσες από τα κοινοτικά όργανα, την οποία προβλέπει το άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, γεννάται μόνον εφόσον συντρέχει ένα σύνολο προϋποθέσεων που αφορούν τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς και της ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80 έως 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 18, και του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, Τ-481/93 και Τ-484/93, Exporteurs in Levende Varkens κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 80).

43 Όσον αφορά την κατάσταση των παραγωγών γάλακτος που ανέλαβαν δέσμευση περί μη εμπορίας, η Κοινότητα υπέχει ευθύνη έναντι κάθε παραγωγού που υπέστη αποκαταστάσιμη ζημία λόγω του ότι εμποδίστηκε να παραγάγει γάλα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84 (απόφαση Mulder II, σκέψη 22).

44 Η ευθύνη αυτή στηρίζεται στην προσβολή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που μπορούσαν να έχουν, όσον αφορά τον περιορισμένο χαρακτήρα της δεσμεύσεώς τους περί μη εμπορίας, οι παραγωγοί που ενθαρρύνθηκαν με πράξη της Κοινότητας να αναστείλουν την εμπορία γάλακτος για ορισμένη περίοδο, χάριν του γενικού συμφέροντος και έναντι καταβολής πριμοδοτήσεως (προπαρατεθείσες αποφάσεις Mulder I, σκέψη 24, και von Deetzen, σκέψη 13).

45 Οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι εν προκειμένω δεν γεννάται ευθύνη της Κοινότητας, διότι ο πατέρας του ενάγοντος διέκοψε αυτοβούλως την παραγωγή γάλακτος πριν από τη λήξη της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας. Ο πατέρας του ενάγοντος δεν είχε την πρόθεση να αρχίσει και πάλι την παραγωγή γάλακτος κατά τη λήξη της δεσμεύσεώς του αυτής και συνεπώς ο ενάγων δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι υπέστη ζημία λόγω της ενάρξεως της ισχύος του καθεστώτος των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

46 Εν προκειμένω δεν χρειάζεται να εξεταστεί η ανωτέρω άποψη των εναγομένων. Συγκεκριμένα, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι ο κανονισμός 857/84 αποτελεί την αιτία του διαφυγόντος κέρδους του ενάγοντος, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η ευθύνη που θα είχε ενδεχομένως εξ αυτού η Κοινότητα έπαυσε να υφίσταται με την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 764/89 στις 29 Μαρτίου 1989 και ότι όλες οι προγενέστερες της ημερομηνίας αυτής αξιώσεις αποζημιώσεως έχουν παραγραφεί.

47 Υπενθυμίζεται ότι ο ενάγων ισχυρίζεται ότι είναι παραγωγός SLOM II, διότι δεν του χορηγήθηκε ποσόστωση παρά μόνο μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1639/91 στις 15 Ιουνίου 1991. Κατά τον ενάγοντα, οι λόγοι για τους οποίους οι εθνικές αρχές αρνήθηκαν να του χορηγήσουν γαλακτοκομική ποσόστωση το 1989 στηρίζονταν στο γεγονός ότι ο κανονισμός 764/89 δεν προέβλεπε τη χορήγηση τέτοιων ποσοστώσεων στους παραγωγούς που, όπως ο ενάγων, είχαν αναλάβει την εκμετάλλευση SLOM κατόπιν κληρονομικής διαδοχής μετά τη λήξη της δεσμεύσεως του κληρονομουμένου περί μη εμπορίας, δηλαδή όταν συνέτρεχε κατάσταση ανάλογη με την εξετασθείσα από το Δικαστήριο στην προπαρατεθείσα απόφαση Rauh. Δεδομένου ότι η κατάσταση αυτή δεν διορθώθηκε παρά με την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1639/91, που επέτρεψε τελικά στους παραγωγούς αυτούς να αποκτήσουν γαλακτοκομική ποσόστωση, το διαφυγόν κέρδος για το οποίο ευθύνεται η Κοινότητα εκτείνεται, κατά τον ενάγοντα, μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία του χορηγήθηκε, μετά από την προαναφερθείσα ημερομηνία, ποσόστωση βάσει της οποίας μπορούσε να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος.

48 Μολονότι δεν αμφισβητείται βέβαια ότι δεν χορηγήθηκε γαλακτοκομική ποσόστωση στον ενάγοντα παρά μόνο μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1639/91, από

τη δικογραφία προκύπτει ότι οι λόγοι για τους οποίους οι εθνικές αρχές αρνήθηκαν να του χορηγήσουν ποσόστωση το 1989 δεν οφείλονταν μόνο στην ιδιότητά του ως κληρονόμου, αλλά στο γεγονός ότι δεν συνέτρεχαν στην περίπτωσή του οι προυποθέσεις χορηγήσεως γαλακτοκομικής ποσοστώσεως κατ' εφαρμογή του άρθρου 3α του τροποποιημένου κανονισμού 857/84.

49 Συγκεκριμένα, από την απόφαση των εθνικών αρχών της 1ης Δεκεμβρίου 1989, με την οποία οι αρχές αυτές αρνήθηκαν να χορηγήσουν στον ενάγοντα το πιστοποιητικό που ήταν αναγκαίο για τη χορήγηση γαλακτοκομικής ποσοστώσεως, προκύπτει ότι, ανεξάρτητα από την ιδιότητά του ως κληρονόμου, ο ενάγων δεν μπορούσε να αξιώσει γαλακτοκομική ποσόστωση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84, όπως είχε τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89, για τους εξής τρεις λόγους. Πρώτον, ο πατέρας του είχε διακόψει αυτοβούλως την παραγωγή γάλακτος κατά την περίοδο μη εμπορίας, αφού είχε εκμισθώσει το σύνολο σχεδόν των γαιών του μέχρι το 1991· δεύτερον, ο ενάγων εκμεταλλευόταν την εκμετάλλευση SLOM σε πολύ μικρό βαθμό, αφού ένα πολύ μεγάλο μέρος των γεωργικών εκτάσεων είχε εκμισθωθεί, και, τρίτον, οι υπόλοιπες εκτάσεις, που ήταν πολύ περιορισμένες, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως γεωργική εκμετάλλευση (απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 1989, σ. 4 και 5).

50 Η εν λόγω απόφαση των εθνικών αρχών κατέληγε ως εξής:

«Ο λόγος για τον οποίο δεν μπορεί να χορηγηθεί πιστοποιητικό βάσει του άρθρου [...] δεν είναι συνεπώς μόνον ότι η περίοδος μη εμπορίας που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1983 δεν είναι η δική σας περίοδος (σημείο a), αλλά επίσης ότι η εκμετάλλευση για την οποία ζητήθηκε η πριμοδότηση για τη μη εμπορία ήταν ουσιαστικά πλήρως εγκαταλειμμένη κατά την περίοδο μη εμπορίας (σημείο b) και, εν πάση περιπτώσει, δεν την "εκμεταλλεύεστε" πλέον ο ίδιος, ούτε καν εν μέρει (σημείο c), καθόσον δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι η χρησιμοποίηση 0,5 ha για βοσκοτόπια για πρόβατα αποτελεί γεωργική εκμετάλλευση. Επιπλέον, είναι αμφίβολο αν μπορεί να πιστοποιηθεί στην περίπτωση αυτής της περιορισμένης εκτάσεως ότι μπορείτε να παραγάγετε στην εκμετάλλευσή σας την ποσότητα αναφοράς για παραδόσεις 38 060 kg [...], καθόσον μάλιστα ο ισχυρισμός σας σχετικά με την πρόσθετη αγρομίσθωση δεν έχει ακόμη αποδειχθεί.»

51 Κατά συνέπεια, από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι, ακόμη και αν ο ενάγων είχε αναλάβει ο ίδιος τη δέσμευση μη εμπορίας, οι εθνικές αρχές δεν θα του είχαν χορηγήσει ποσότητα αναφοράς μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 764/89, διότι θεωρούσαν ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για τη χορήγησή της.

52 Κατά συνέπεια, η έκδοση της αποφάσεως που προξένησε, κατά τον ενάγοντα, τη ζημία του, δηλαδή της αποφάσεως της 1ης Δεκεμβρίου 1989 περί μη χορηγήσεως του πιστοποιητικού που ήταν αναγκαίο για τη χορήγηση ποσοστώσεως, δεν οφείλεται σε κενό ή σε έλλειψη ακρίβειας του κανονισμού 764/89 σε σχέση με τους παραγωγούς που είχαν αναλάβει την εκμετάλλευση SLOM κατόπιν κληρονομικής διαδοχής ή με ανάλογο τρόπο, αλλά στηρίζεται στην εκτίμηση της καταστάσεως του ενάγοντος στην οποία προέβησαν ανεξάρτητα οι εθνικές αρχές σε σχέση με τις προϋποθέσεις χορηγήσεως ποσοστώσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 7), των οποίων η νομιμότητα δεν αμφισβητείται εξάλλου από τον ενάγοντα.

53 Κατά συνέπεια, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, ακόμη και αν είχε αποδειχθεί αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ελλείψεως νομιμότητας του κανονισμού 857/84 και της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη ο ενάγων, πράγμα που δεν δέχονται οι εναγόμενοι, η εν λόγω απόφαση των εθνικών αρχών θα είχε διαρρήξει τον σύνδεσμο αυτό.

54 Η ορθότητα του συμπεράσματος αυτού δεν αναιρείται από το γεγονός ότι ο ενάγων απέκτησε ποσότητα αναφοράς μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1639/91, αφού οι εθνικές αρχές του είχαν χορηγήσει το αναγκαίο πιστοποιητικό στις 17 Μαρτίου 1992.

55 Συναφώς, από τη δικογραφία, και συγκεκριμένα από τη διάταξη του Verwaltungsgericht Minden (Γερμανία) της 15ης Απριλίου 1993, προκύπτει ότι η ένδικη διαδικασία που κίνησε ο ενάγων κατά της αποφάσεως των εθνικών αρχών

της 1ης Δεκεμβρίου 1989 περατώθηκε κατόπιν συμβιβασμού των αντιδίκων. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Απριλίου 2001 ο ενάγων διευκρίνισε στο Πρωτοδικείο ότι ο συμβιβασμός αυτός επήλθε αφού οι εθνικές αρχές αποφάσισαν τελικά να του χορηγήσουν γαλακτοκομική ποσόστωση. Κατά τον ενάγοντα, η απόφαση αυτή αποτελεί άμεση απόρροια της τροποποιήσεως της κοινοτικής νομοθεσίας, η οποία επήλθε με την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1639/91, που προέβλεψε ρητά τη δυνατότητα χορηγήσεως ποσοστώσεως στους παραγωγούς που, όπως ο ίδιος, είχαν αναλάβει την εκμετάλλευση SLOM κατόπιν κληρονομικής διαδοχής.

56 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η εκτίμηση αυτή είναι ορθή, δεν μπορεί εντούτοις να μη ληφθεί υπόψη η σαφέστατη διατύπωση της αποφάσεως της 1ης Δεκεμβρίου 1989. Στην απόφαση εκτίθενται σαφέστατα οι λόγοι της αρνήσεως, οι οποίοι, όπως επισήμανε ήδη το Πρωτοδικείο (βλ. ανωτέρω σκέψη 52), βαίνουν πέραν των λόγων που οδήγησαν τον κοινοτικό νομοθέτη να θεσπίσει την ανωτέρω αναφερθείσα τροποποίηση, την οποία επέφερε ο κανονισμός 1639/91 κατόπιν κυρίως της προπαρατεθείσας αποφάσεως Rauh.

57 Κατά συνέπεια, η άρνηση χορηγήσεως γαλακτοκομικής ποσοστώσεως, η οποία είναι μεταγενέστερη της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 764/89, δηλαδή της 29ης Μαρτίου 1989, προκύπτει από αυτοτελή απόφαση των εθνικών αρχών, η αιτιολογία της οποίας διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από το σκεπτικό του Δικαστηρίου στην προπαρατεθείσα απόφαση Rauh. Συνεπώς δεν μπορεί να γεννάται ευθύνη της Κοινότητας για τις ζημίες που προκλήθηκαν από την εφαρμογή του κανονισμού 857/84 μετά την ανωτέρω ημερομηνία.

58 Στη συνέχεια επιβάλλεται να εκτεθούν οι λόγοι για τους οποίους η αγωγή του ενάγοντος προσκρούει στην παραγραφή.

59 Η προθεσμία παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το οποίο διέπει τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου κατ' εφαρμογήν

του άρθρου 46 του ίδιου Οργανισμού, δεν μπορεί να αρχίσει να τρέχει πριν πληρωθούν όλες οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η υποχρέωση αποζημιώσεως και ιδίως, όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες η ευθύνη απορρέει από κανονιστική πράξη, πριν επέλθουν τα ζημιογόνα αποτελέσματα της πράξεως αυτής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Απριλίου 1997, T-20/94, Hartmann κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-595, σκέψη 107).

60 Εν προκειμένω, η οφειλόμενη στην αδυναμία εκμεταλλεύσεως της ποσότητας αναφοράς ζημία προκλήθηκε από την ημέρα κατά την οποία ο ενάγων θα μπορούσε, μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας, την οποία είχε αναλάβει ο πατέρας του, να επαναλάβει τις παραδόσεις γάλακτος, αν οι εθνικές αρχές δεν του είχαν αρνηθεί τη χορήγηση της ποσότητας αυτής, δηλαδή από τις 6 Οκτωβρίου 1984, ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού 857/84 ως προς αυτόν. Επομένως, από την ημερομηνία αυτή συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως κατά της Κοινότητας και άρχισε να τρέχει η προθεσμία παραγραφής.

61 Για τον προσδιορισμό της περιόδου κατά την οποία προκλήθηκαν οι ζημίες, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν προκλήθηκαν στιγμιαία. Οι ζημίες αυτές συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου, κατά την οποία ο ενάγων δεν μπορούσε να λάβει ποσότητα αναφοράς. Πρόκειται για συνεχιζόμενες ζημίες, καθημερινώς επαναλαμβανόμενες (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Hartman κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 132). Επομένως, η αξίωση αποζημιώσεως αφορά διαδοχικές περιόδους, οι οποίες αρχίζουν κάθε ημέρα κατά την οποία η εμπορία δεν ήταν δυνατή.

62 Δεδομένου ότι έγινε δεκτό ότι οι ζημίες που ο ενάγων ισχυρίζεται ότι υπέστη μετά τις 29 Μαρτίου 1989, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 764/89, δεν οφείλονται πλέον στην έλλειψη νομιμότητας της κοινοτικής νομοθεσίας και συνεπώς δεν μπορούν να καταλογιστούν στην Κοινότητα, η προθεσμία παραγραφής έληξε πέντε έτη μετά την ημερομηνία αυτή, δηλαδή στις 29 Μαρτίου 1994, εκτός αν η προθεσμία αυτή είχε διακοπεί νωρίτερα.

63 Σύμφωνα με το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η παραγραφή διακόπτεται είτε διά της προσφυγής ή αγωγής που ασκείται ενώπιον του κοινοτικού δικαστή είτε διά της προηγουμένης αιτήσεως που ο ζημιωθείς απευθύνει στο αρμόδιο όργανο της Κοινότητας, αλλά στην τελευταία αυτή περίπτωση η παραγραφή διακόπτεται μόνον αν, μετά από την αίτηση, ασκηθεί προσφυγή ή αγωγή εντός της προθεσμίας που καθορίζεται, αναλόγως της περιπτώσεως, με αναφορά είτε στο άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 230 ΕΚ) είτε στο άρθρο 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232 ΕΚ) (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Απριλίου 1973, 11/72, Giordano κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 511, σκέψη 6, και του Πρωτοδικείου της 25ης Νοεμβρίου 1998, T-222/97, Steffens κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-4175, σκέψεις 35 και 42). Η αναφορά που περιέχει η τελευταία περίοδος του άρθρου 43 του Οργανισμού στα άρθρα 173 και 175 της Συνθήκης έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή, όσον αφορά τη διακοπή της παραγραφής, των κανόνων υπολογισμού των προθεσμιών που προβλέπονται από τις διατάξεις αυτές (απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Δεκεμβρίου 1997, T-195/94 και T-202/94, Quiller και Heusmann κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2247, σκέψη 132).

64 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ενάγων υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση αποζημιώσεως με έγγραφο της 23ης Ιουνίου 1992 και ότι η ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992 εκδόθηκε εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στα προαναφερθέντα άρθρα.

65 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ενδείκνυται να εξεταστεί κατά πόσον ο ενάγων μπορεί, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι η αίτησή του της 23ης Ιουνίου 1992 διέκοψε την παραγραφή, να επικαλεστεί τη δέσμευση περί μη προβολής της ενστάσεως της παραγραφής, την οποία ανέλαβαν τα κοινοτικά όργανα με την εν λόγω ανακοίνωση.

66 Υπενθυμίζεται ότι η παραίτηση από τη δυνατότητα προβολής της παραγραφής, που περιέχεται στην ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992, ήταν μονομερής πράξη που

αποσκοπούσε να ενθαρρύνει τους παραγωγούς να αναμείνουν την εφαρμογή του συστήματος της κατ' αποκοπήν αποζημιώσεως που προβλέφθηκε με τον κανονισμό 2187/93, ώστε να περιοριστεί ο αριθμός των αγωγών (προπαρατεθείσα απόφαση Steffens κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 38). Κατ' εφαρμογή του κανονισμού αυτού, οι παραγωγοί μπορούσαν να ζητήσουν να τους υποβληθεί προσφορά αποζημιώσεως με δίμηνη προθεσμία αποδοχής.

67 Εν όψει του σκοπού της, η παραίτηση αυτή έπαυσε να παράγει αποτελέσματα κατά τη λήξη της περιόδου αποδοχής της προσφοράς αποζημιώσεως ή τη ρητή απόρριψη της προσφοράς αυτής, αν η προσφορά απορρίφθηκε πριν από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας. Επομένως, τα κοινοτικά όργανα μπορούσαν, από το χρονικό εκείνο σημείο, να προτείνουν εκ νέου την ένσταση παραγραφής (προπαρατεθείσα απόφαση Steffens κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψεις 39 και 40).

68 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εφόσον έχει υποβληθεί σε παραγωγό προσφορά αποζημιώσεως στο πλαίσιο του κανονισμού 2187/93, ο παραγωγός αυτός δεν μπορεί να επικαλεστεί την παραίτηση από τη δυνατότητα προβολής της ενστάσεως παραγραφής, που περιέχεται στην ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992, παρά μόνον αν έχει ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως εντός διμήνου από τη λήξη της περιόδου αποδοχής της προσφοράς αποζημιώσεως ή τη ρητή απόρριψη της προσφοράς αυτής, αν η προσφορά απορρίφθηκε πριν από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή διακόπτεται στις 5 Αυγούστου 1992.

69 Εντούτοις, αν ο παραγωγός αυτός απέστειλε αίτηση αποζημιώσεως στα κοινοτικά όργανα πριν από τις 5 Αυγούστου 1992, δηλαδή πριν από την ημερομηνία της προαναφερθείσας ανακοινώσεως, και η αίτηση αυτή υποβλήθηκε εντός της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 43, τελευταία περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου για την άσκηση αγωγής ενώπιον του Πρωτοδικείου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η παραγραφή διακόπηκε την ημέρα της υποβολής της αιτήσεως αποζημιώσεως. Στην περίπτωση αυτή, η δέσμευση των κοινοτικών οργάνων συνεπάγεται την αναστολή της κατά το άρθρο 43, τελευταία περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου προθεσμίας ασκήσεως της αγωγής για όσο χρόνο παράγει αποτέλεσμα η ανωτέρω αναφερθείσα παραίτηση.

70 Αν ληφθούν υπόψη τα ανωτέρω και το γεγονός ότι οι εθνικές αρχές υπέβαλαν στον ενάγοντα, με έγγραφο της 18ης Απριλίου 1994, νέα προσφορά αποζημιώσεως, την οποία ο ενάγων απέρριψε με έγγραφο της 22ας Απριλίου 1994, ο ενάγων έπρεπε, για να είναι βάσιμος ο ισχυρισμός του ότι η παραγραφή διακόπηκε με το έγγραφό του της 23ης Ιουνίου 1992, να έχει ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία της αρνήσεώς του, η οποία θα παρεκτεινόταν λόγω αποστάσεως, άρα μέχρι τις 28 Ιουνίου 1994.

71 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ενάγων δεν το έπραξε, καθόσον η παρούσα αγωγή ασκήθηκε στις 8 Ιουλίου 1994.

72 Εφόσον όμως η τελευταία ζημία που υπέστη ο ενάγων ανάγεται πέντε και πλέον έτη πριν από την ημερομηνία αυτή, και συγκεκριμένα στις 28 Μαρτίου 1989, δηλαδή μία ημέρα πριν από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 764/89, με τον οποίο εξέλιπε η ευθύνη της Κοινότητας έναντι του ενάγοντος, επιβάλλεται η συναγωγή του συμπεράσματος ότι η αγωγή ασκήθηκε εκπρόθεσμα, διότι όλες οι αξιώσεις του ενάγοντος είχαν ήδη παραγραφεί.

73 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αγωγή πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να χρειάζεται να ληφθεί απόφαση επί του αιτήματος των εναγομένων να μην περιληφθεί το έγγραφο της 17ης Απριλίου 2001 στη δικογραφία.

Επί των δικαστικών εξόδων

74 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του

νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο ενάγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα των εναγομένων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Mengozzi Tiili Moura Ramos

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Φεβρουαρίου 2002.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

P. Mengozzi